

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, την 1η Νοεμβρίου 2017, με την ακόλουθη σύνθεση : Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Πρόεδρος, Σωτηρία Ντούνη, Μαρία Βλαχάκη, Γεωργία Μαραγκού και Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Αντιπρόεδροι, Ελένη Λυκεσά, Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Γεωργία Τζομάκα, Θεολογία Γναρδέλλη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δημήτριος Τσακανίκας, Βασιλική Προβίδη (εισηγήτρια), Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή, Ειρήνη Κατσικέρη και Νεκταρία Δουλιανάκη, Σύμβουλοι. Επίσης μετείχαν οι Σύμβουλοι Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Αργυρώ Μαυρομμάτη, Κωνσταντίνος Κρέπης και Γεωργία Παπαναγοπούλου, ως αναπληρωματικά μέλη. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας : Αντώνιος Νικητάκης Επίτροπος Επικρατείας, ο οποίος ασκεί καθήκοντα Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

Για να δικάσει την από 27.3.2014 (Α.Β.Δ. .../30.3.2015) αίτηση της ... χήρας, κατοίκου ..., οδός, Τ.Κ. ..., η οποία δεν παραστάθηκε.

Κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια του Νομικού Συμβούλου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Με την αίτηση αυτή επιδιώκεται η αναίρεση της 3886/2014 απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε να απορριφθεί η αίτηση αναίρεσης. Και

Τον Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος ανέπτυξε την από 1.11.2017 γνώμη του και πρότεινε την απόρριψη της αίτησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με παρόντα τα τακτικά μέλη που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τις Αντιπροέδρους Μαρία Βλαχάκη και Γεωργία Μαραγκού και τις Συμβούλους Ελένη Λυκεσά και Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, που είχαν κώλυμα (άρθρα 11 παρ. 2 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 και 78 παρ. 2 του π.δ. 1225/1981), καθώς και τη Σύμβουλο Νεκταρία Δουλιανάκη, που αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 1968/1991.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

1. Με την ένδικη αίτηση ζητείται η αναίρεση της 3886/2014 απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η υπό κρίση αίτηση, για τη συζήτηση της οποίας κατατέθηκε το προσήκον παράβολο (βλ. τα έντυπα γραμμάτια του Δημοσίου σειράς Α ...,... και ...), έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και νομοτύπως, παρά τη μη κατάθεση στη γραμματεία του Δικαστηρίου εντός

εξαμήνου αποδεικτικού κοινοποίησης του αντιγράφου της αίτησης αναίρεσης στο Ελληνικό Δημόσιο, αφού αυτό παραστάθηκε στη συζήτηση της υπόθεσης και δεν αντέλεξε στην πρόοδο αυτής (ΕΛΣ Ολ 727/2009, 22/2010, 4329/2014). Συνεπώς αυτή είναι παραδεκτή και πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω στην ουσία της, παρά την απουσία της αναιρεσείουσας, η οποία κλητεύθηκε νομίμως και εμπροθέσμως (βλ. την από 26.9.2017 έκθεση επίδοσης κλήσης του δικαστικού επιμελητή του Ελεγκτικού Συνεδρίου προς τον νομίμως εξουσιοδοτούμενο δικηγόρο αυτής Γεώργιο Παπαδόπουλο καθώς και την από 26.10.2017 έκθεση επίδοσης κλήσης στην ίδια του κλητήρα του Δήμου) να παραστεί στη συζήτηση της υπόθεσής της στη δικάσιμο που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας (άρθρα 27, 65 και 117 του π.δ.1225/1981).

2. Με την κρινόμενη αίτηση η αναιρεσείουσα, εκ μεταβιβάσεως στρατιωτική συνταξιούχος του Δημοσίου, χήρα του φονευθέντος στις1974, μαχόμενου κατά των Τούρκων στην Κύπρο, Αρχιλοχία, ζητεί την ακύρωση της προσβαλλόμενης 3886/2014 απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Με την απόφαση αυτή απορρίφθηκε έφεση της ήδη αναιρεσείουσας κατά της .../2009 πράξης της 44^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την οποία αναπροσαρμόστηκε η σύνταξή της, κατ' εφαρμογή του ν.3408/2005, με βάση το βασικό μισθό βαθμού Ταγματάρχη από 1.10.2005 και εφεξής και όχι με βάση το βασικό μισθό βαθμού Αντισυνταγματάρχη από 1.7.2000 έως 30.6.2002 και του Συνταγματάρχη από 1.7.2002 έως 31.12.2007, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 6 παρ.4 του ν.2838/2000 και 37 παρ.4ζ του ν.3016/2002, αντίστοιχα, με την αιτιολογία ότι δεν δύναται να ληφθεί υπόψη για την αναπροσαρμογή της εκ μεταβιβάσεως

σύνταξής της η προαγωγή του συζύγου της μετά το θάνατό του στο βαθμό του Ανθυπασπιστή, βάσει του οποίου της κανονίστηκε πολεμική σύνταξη, κατ' εφαρμογή των οικείων περί πολεμικών συντάξεων διατάξεων (βλ. την .../1975 πράξη της 3^{ης} Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ.), αλλά ούτε και η πλασματική τριακονταπενταετής υπηρεσία που υπολογίστηκε για την απονομή σ' αυτήν στρατιωτικής σύνταξης, βάσει των διατάξεων της παρ.2 του άρθρου 21 του ν.1202/1981 (βλ. την .../1994 πράξη της 44^{ης} Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ.), διότι δεν θεωρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας που διανύθηκε στις Ένοπλες Δυνάμεις, κατά τα οριζόμενα στην παρ.6 του άρθρου 6 του ν.2838/2000. Περαιτέρω το Τμήμα έκρινε ότι, αφού ο σύζυγος της τότε εκκαλούσας-ενάγουσας και ήδη αναιρεσείουσας απεβίωσε (φονεύθηκε) με τελευταίο βαθμό ενέργειας αυτόν του Αρχιλοχία, ο οποίος λαμβάνεται υπόψη για την αναπροσαρμογή της σύνταξής της με βάση τις προδιαληφθείσες διατάξεις περί μισθολογικών προαγωγών και διανυθέντα χρόνο στις τάξεις του Στρατού από έτη 20 μήνες 1 και ημέρες 4, αυτή δικαιούται, μη λαμβανομένων υπόψη των μεταθανάτιων μισθολογικών προαγωγών του συζύγου της, αναπροσαρμογή της σύνταξής της με βάση το βασικό μισθό του βαθμού Υπολοχαγού, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5β του ν.2838/2000 και 37 παρ.1β του ν.3016/2002. Δεδομένου όμως ότι από το έτος 1994 ελάμβανε σύνταξη με βάση το βασικό μισθό βαθμού Υπολοχαγού (βλ. την .../1994 πράξη της 44^{ης} Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ.), απέρριψε την έφεση κατά της προσβληθείσας μ' αυτήν πράξης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ως αβάσιμη, διότι με την πράξη αυτή έλαβε βαθμό μεγαλύτερο (Ταγματάρχη) από αυτόν που πραγματικά edικαιούτο σύμφωνα με τον ν.3408/2005 (Υπολοχαγού) και ως εκ τούτου, κατ' εφαρμογή

του άρθρου 49 παρ.3 του π.δ.1225/1981, δεν μπορούσε να καταστήσει χειρότερη τη θέση της, να αναπροσαρμόσει δηλαδή τη σύνταξή της, βάσει των εφαρμοστέων στην περίπτωση της διατάξεων, σε ποσό μικρότερο αυτού στο οποίο εσφαλμένως αναπροσαρμόστηκε με την προσβληθείσα πράξη (με βασικό μισθό βαθμού Ταγματάρχη). Περαιτέρω, με την προσβαλλόμενη απόφαση απορρίφθηκε και η σωρευθείσα στο ίδιο δικόγραφο αγωγή αυτής, με την οποία ζήτησε αφενός να αναγνωρισθεί ότι το Ελληνικό Δημόσιο οφείλει να της καταβάλει ως αποζημίωση με βάση το άρθρο 105 Εισ.Ν.Α.Κ. το ποσό των τριάντα πέντε χιλιάδων εξακοσίων εβδομήντα ένα ευρώ και εβδομήντα τεσσάρων λεπτών (35.671,74), το οποίο αντιστοιχεί, κατά τους ισχυρισμούς της, στη ζημία που υπέστη από τη μη αναπροσαρμογή της σύνταξής της στο βαθμό του Αντισυνταγματάρχη για το χρονικό διάστημα από 1.7.2000 έως 30.6.2002 και αυτόν του Συνταγματάρχη από 1.7.2002 έως 31.12.2007, νομιμοτόκως με το εκάστοτε ισχύον επιτόκιο υπερημερίας από τη γέννηση της αξίωσης άλλως την επίδοση της αγωγής και αφετέρου να αναγνωρισθεί η υποχρέωση του εναγομένου Ελληνικού Δημοσίου να της καταβάλει το ποσό των 10.000 ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, ως αβάσιμη, με την αιτιολογία ότι δεν συντρέχουν οι απαιτούμενες από τις διατάξεις του άρθρου 105 Εισ.Ν.Α.Κ. προϋποθέσεις για την επιδίκαση αποζημίωσης. Ειδικότερα κρίθηκε ότι δεν υφίσταται παράνομη παράλειψη των οργάνων του Δημοσίου να αναπροσαρμόσουν τη σύνταξή της σε βαθμό ανώτερο από εκείνο του Υπολοχαγού, διότι η σύνταξή της με βάση το βαθμό που έφερε ο φονευθείς σύζυγός της (Αρχιλοχίας - υπαξιωματικός παραγωγικής σχολής) κατά το χρόνο του θανάτου του καθώς και την πραγματική συντάξιμη υπηρεσία του (20-01-04)

έπρεπε να είχε αναπροσαρμοστεί, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 5 β του ν.2838/2000 και 37 παρ.1β του ν.3016/2002, με βάση το βασικό μισθό βαθμού Υπολοχαγού, τον οποίο και ελάμβανε από το έτος 1994.

3.Α. Από τις διατάξεις του άρθρου 34 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ.166/2000, ΦΕΚ Α' 153 και ήδη π.δ.169/2007, ΦΕΚ Α' 210) συνάγεται ότι : α) ο μισθός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη των στρατιωτικών απαρτίζεται από το μηνιαίο βασικό μισθό του βαθμού που έφερε και μισθοδοτείτο ο στρατιωτικός κατά την έξοδό του από την υπηρεσία και το επίδομα χρόνου υπηρεσίας, όπως τα μεγέθη αυτά καθορίζονται κάθε φορά από τις οικείες μισθολογικές διατάξεις, β) ο βαθμός που έφερε και με τον οποίο μισθοδοτείτο ο στρατιωτικός κατά την έξοδό του από την υπηρεσία αποτελεί το σταθερό στοιχείο που προσδιορίζει τον ληπτέο υπόψη μισθό με τον οποίο κανονίζεται ή αναπροσαρμόζεται η σύνταξή του και γ) οποιαδήποτε νόμιμη μεταβολή (αυξητική ή μειωτική) στο ύψος του βασικού μισθού και του χρονοεπιδόματος των στρατιωτικών που βρίσκονται στην ενέργεια επηρεάζει ποσοτικά το συντάξιμο μισθό, κατ' επέκταση δε και το ύψος της σύνταξής τους, έτσι ώστε, στρατιωτικοί που έχουν τον ίδιο βαθμό και τα ίδια έτη υπηρεσίας να λαμβάνουν το αυτό ποσό σύνταξης, ανεξάρτητα από το χρόνο τερματισμού της συντάξιμης υπηρεσίας τους (πριν ή μετά από τη μισθολογική μεταβολή), με στοιχείο καθοριστικό, διαχρονικά, τις εκάστοτε συντάξιμες αποδοχές των εν ενεργεία συναδέλφων τους. Και ναι μεν η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 9 του ν.1813/1988 (ΦΕΚ Α' 243), που προστέθηκε ως δεύτερο εδάφιο στην παράγραφο 1 του άρθρου 34 του Σ.Κ., ορίζει ότι : «Για όσους κατά την έξοδό τους από την υπηρεσία παίρνουν μισθό που ανήκει σε ανώτερο βαθμό από

αυτόν που κατέχουν, η σύνταξη κανονίζεται με βάση τον ανώτερο αυτό μισθό», πλην όμως με τη νεότερη διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 4 του ν.2512/1997 (ΦΕΚ Α' 138), με την οποία αντικαταστάθηκε η παράγραφος 3 του άρθρου 34 του Σ.Κ., ο νομοθέτης για πρώτη φορά εκφράζει τη βούλησή του όπως οι εκάστοτε διατάξεις για το ύψος του βασικού μισθού λαμβάνονται υπόψη και για τον καθορισμό του συντάξιμου μισθού, ανεξάρτητα από το χρόνο (πριν ή μετά από την έναρξη ισχύος των διατάξεων αυτών) τερματισμού της συντάξιμης υπηρεσίας, χωρίς να τίθεται κανένας περιορισμός ως προς το προσδιοριστέο ύψος του βασικού μισθού. Εκ τούτων παρέπεται ότι, σε περίπτωση που αυξάνεται ο βασικός μισθός των εν ενεργεία στρατιωτικών είτε απ' ευθείας με την καθιέρωση νέων βασικών μισθών, είτε με ορισμένο χρηματικό ποσό, είτε με τη μορφή ποσοστιαίων αυξήσεων, είτε βάσει συντελεστή, είτε, τέλος, με τη μορφή μισθολογικών προαγωγών χωρίς ιδιαίτερη αξιολόγηση από τα αρμόδια συμβούλια κρίσης για τη χορήγηση αυτών, αλλά με τη συνδρομή ορισμένων τυπικών αξιολογικών κριτηρίων, ο διαμορφούμενος με τους τρόπους αυτούς μισθός αποτελεί βασικό μισθό με την έννοια των προμνημονευόμενων διατάξεων των παραγράφων 3 και 5 του άρθρου 34 του Σ.Κ.. Είναι αδιάφορος, κατά τις διατάξεις αυτές ο τρόπος που ο νομοθέτης επιλέγει για την αύξηση του βασικού μισθού των εν ενεργεία στρατιωτικών, αφού όλοι ανεξαιρέτως οι προαναφερόμενοι τρόποι, έχοντας ως βάση αποκλειστικά και μόνο το βαθμό που κατέχουν οι στρατιωτικοί, οδηγούν στο ίδιο αποτέλεσμα, στην αύξηση του βασικού τους μισθού. Ο αυξημένος αυτός βασικός μισθός υπολογίζεται για την αναπροσαρμογή (αύξηση) της σύνταξης των στρατιωτικών που αποχώρησαν από την υπηρεσία πριν από την έναρξη

ισχύος των διατάξεων, οι οποίες τον διαμορφώνουν, χωρίς για την εφαρμογή (επέκταση) των διατάξεων αυτών στους τελευταίους να απαιτείται η έκδοση νόμου συνταξιοδοτικού χαρακτήρα κατά τους ορισμούς του άρθρου 73 παρ.2 του Συντάγματος, τούτο δε, διότι διατάξεις με το χαρακτήρα αυτό είναι οι προαναφερθείσες των παρ.3 και 5 του άρθρου 34 του Σ.Κ. (Πρακτ. ΕΛΣ Ολ 24ης Γεν.Συν. της 2.10.2002, απόφ. Ολ ΕΛΣ 814/2004).

Β. Το άρθρο 5 του ν.2838/2000 «Ρύθμιση θεμάτων προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 179), όριζε ότι : «Συμπληρώνονται οι ισχύουσες διατάξεις περί μισθολογικών προαγωγών των εν ενεργεία Αστυνομικών και αντιστοίχων του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος, ως εξής : α. ... β. Αρχιφύλακες, προερχόμενοι από την Παραγωγική Σχολή Υπαξιωματικών ..., προάγονται μισθολογικά στους βαθμούς του Ανθυπαστυνόμου, Υπαστυνόμου Β', Υπαστυνόμου Α', Αστυνόμου Β', Αστυνόμου Α', με τη συμπλήρωση εννέα (9), δεκαπέντε (15), δεκαεννέα (19), είκοσι τέσσερα (24) και είκοσι οκτώ (28) ετών συνολικής πραγματικής υπηρεσίας αντίστοιχα. Όσοι από τους ανωτέρω συμπληρώνουν δεκαεπτά (17), είκοσι ένα (21), είκοσι έξι (26) έτη και στα τριάντα (30) έτη πραγματικής υπηρεσίας λαμβάνουν τα δύο τρίτα (2/3) της διαφοράς του βασικού μισθού του Υπαστυνόμου Β' και Υπαστυνόμου Α', Υπαστυνόμου Α' και Αστυνόμου Β', Αστυνόμου Β' και Αστυνόμου Α', Αστυνόμου Α' και Αστυνομικού Υποδιευθυντή, αντίστοιχα. ... στ. Οι διατάξεις των περιόδων (α), (β), (γ) και (ε) εφαρμόζονται και για το Στρατιωτικό Προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων με την αντιστοιχία του ν. 2448/1996. ... ζ. Η ισχύς αυτού του άρθρου αρχίζει από 1.1.2001». Περαιτέρω, το άρθρο 6 του ίδιου νόμου όριζε στην παράγραφο 6,

όπως αυτή ίσχυε από 1.7.2000 έως την αντικατάστασή της από την παράγραφο 5 του άρθρου 37 του ν.3016/2002, ότι: «Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας θεωρείται ο χρόνος που διανύθηκε στις Ένοπλες Δυνάμεις ή στην Ελληνική Αστυνομία, το Λιμενικό και το Πυροσβεστικό Σώμα, ή την τέως Ελληνική Χωροφυλακή και την τέως Αστυνομία Πόλεων από την ημερομηνία κατάταξής τους, καθώς και ο χρόνος φοίτησης στα Α.Ε.Ι., τα Τ.Ε.Ι., τις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.) και εξάμηνη θαλάσσια υπηρεσία μετά τη λήψη διπλώματος Γ' τάξης Αξιωματικού του Εμπορικού Ναυτικού, εφόσον η φοίτηση ή το πτυχίο αποτελεί τυπικό προσόν κατάταξής τους. Δεν λογίζεται ως πραγματική υπηρεσία, η υπηρεσία στις Ένοπλες Δυνάμεις ως κληρωτού ή εφέδρου, καθώς και ο πέραν του ελαχίστου χρόνου φοίτησης στις σχολές της παραγράφου 1 του παρόντος». Στη συνέχεια, ο ν.3016/2002 «Για την εταιρική διακυβέρνηση, θέματα μισθολογίου και άλλες διατάξεις» (Α' 110) στο άρθρο 37, ορίζει ότι : «1. Το προοίμιο και οι περιπτώσεις α' και β' του άρθρου 5 του Ν.2838/2000 (ΦΕΚ 179 Α') αντικαθίστανται ως εξής: 1. Οι ισχύουσες διατάξεις περί μισθολογικών προαγωγών των εν ενεργεία στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και του Λιμενικού Σώματος συμπληρώνονται ως εξής: α. ... β. Αρχιλοχίες παραγωγικής Σχολής Υπαξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, ... και οι αντίστοιχοι της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και του Λιμενικού Σώματος, προάγονται μισθολογικά στο βαθμό του Ανθυπασπιστή, Ανθυπολοχαγού, Υπολοχαγού, Λοχαγού, Ταγματάρχη και Αντισυνταγματάρχη, με τη συμπλήρωση εννέα (9), δεκαπέντε (15), δεκαεννέα (19), είκοσι τεσσάρων (24)

ετών ... συνολικής πραγματικής υπηρεσίας αντίστοιχα. ... Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν από 1.7.2002». Με την παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου του ως άνω νόμου αντικαταστάθηκαν από 1.7.2002, οι διατάξεις της παρ.6 του άρθρου 6 του ν.2838/2000, ως εξής : «Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου και των άρθρων 5 και 6 του Ν.2838/2000, ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας θεωρείται ο χρόνος που διανύθηκε αθροιστικά στις Ένοπλες Δυνάμεις, στην Ελληνική Αστυνομία, στο Λιμενικό και Πυροσβεστικό Σώμα, στην τέως Ελληνική Χωροφυλακή και στην τέως Αστυνομία Πόλεων από την ημερομηνία κατάταξης, η υπηρεσία στις Ένοπλες Δυνάμεις ως κληρωτού ή Εφέδρου, καθώς και ο ελάχιστος χρόνος φοίτησης στα Α.Ε.Ι., στα Τ.Ε.Ι., στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.), η προβλεπόμενη κατά περίπτωση από την κείμενη νομοθεσία θαλάσσια υπηρεσία, πριν και μετά τη λήψη του διπλώματος Γ' τάξης Αξιωματικού του Εμπορικού Ναυτικού και ο ελάχιστος χρόνος απόκτησης ειδικότητας, εφόσον η φοίτηση ή το πτυχίο ή η προϋπηρεσία ή η ειδικότητα αποτελεί τυπικό προσόν κατάταξης. Δεν λογίζεται ως πραγματική υπηρεσία η θαλάσσια υπηρεσία η οποία διανύθηκε πριν από την αποφοίτησή του από την οικεία Σχολή». Οι ανωτέρω διατάξεις που προβλέπουν την αυξητική αναπροσαρμογή του βασικού μισθού των εν ενεργεία αξιωματικών και υπαξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού και Πυροσβεστικού Σώματος, επί τη βάση των τυπικών κριτηρίων α) του βαθμού που φέρουν, β) του χρόνου της πραγματικής τους υπηρεσίας και γ) της υπηρεσιακής τους προέλευσης, χωρίς ιδιαίτερη αξιολόγηση των ουσιαστικών τους προσόντων από τα αρμόδια συμβούλια κρίσης, συνιστούν αύξηση του βασικού μισθού, η οποία συνεπάγεται, σύμφωνα με τις διατάξεις

των παραγράφων 3 και 5 του προαναφερθέντος άρθρου 34 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (π.δ.166/2000, ΦΕΚ Α' 153 και ήδη π.δ.169/2007, ΦΕΚ Α' 210) την αυτοδίκαιη αναπροσαρμογή, από την έναρξη της ισχύος τους, και υπό τις αυτές προϋποθέσεις, του βασικού συντάξιμου μισθού των ήδη αποστρατευθέντων συνταξιούχων συναδέλφων τους (ΕλΣ Ολ Πρακτ. 24^{ης} Γεν. Συν./2.10.2002, ΕλΣ Ολ 814, 950/2004, 1080/2008, 157/2010, 45/2012, 8/2014). Ως βαθμός δε που λαμβάνεται υπόψη ως τυπικό κριτήριο για τη χορήγηση των μισθολογικών προαγωγών με βάση τις ανωτέρω διατάξεις είναι ο βαθμός που πράγματι φέρει ο στρατιωτικός και όχι ο τυχόν ανώτερος βαθμός με βάση τον οποίο μισθοδοτείται (μισθολογικός βαθμός) και τούτο διότι κατά γενικό κανόνα που διέπει τις αποδοχές των στρατιωτικών, αυτές συναρτώνται, κατ' αρχήν, με το βαθμό που φέρει ο στρατιωτικός (πρβλ. ΣτΕ 1891, 2365/2015, 1813, 2897/2017), ούτε και ο βαθμός που βάσει ειδικών ευνοϊκών διατάξεων παρέχεται χωρίς κρίση τυπικών και ουσιαστικών προσόντων. Εξάλλου, από τις ανωτέρω διατάξεις των ν. 2838/2000 και 3016/2002 προκύπτει ότι η σύνταξη των υπαξιωματικών της παραγράφου β του άρθρου 5 του ν.2838/2000, οι οποίοι έλαβαν τελευταία προαγωγή στο βαθμό του Αρχιλοχία και αποστρατεύτηκαν από τις τάξεις των Ενόπλων Δυνάμεων πριν από την 1.1.2001 -έναρξη ισχύος της ως άνω διάταξης- υπολογίζεται από 1.1.2001 έως 30.6.2002 αλλά και από 1.7.2002 (άρθρο 37 του ν.3016/2002) και εφεξής με βάση το βασικό μισθό βαθμού Υπολοχαγού, αφού έχουν συμπληρώσει δεκαεννέα (19) έτη πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.

Γ. Με τις διατάξεις του άρθρου 48 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις της παρ.2 του άρθρου 21 του ν.1202/1981 (ΦΕΚ Α' 247), ορίζεται ότι : «1. ... 2. Ως

σύνταξη που θα έπρεπε να απονεμηθεί σ' αυτόν που πέθανε στην υπηρεσία με τους όρους της περίπτ.ε της παρ.1 του άρθρου 26 λογίζεται αυτή που ορίζεται στην επόμενη παράγραφο μειούμενη κατά ένα βαθμό σχετικά με την εξέλιξη που προβλέπει το τρίτο εδάφιο της. 3. Ως σύνταξη που θα έπρεπε να απονεμηθεί σ' αυτόν που δολοφονήθηκε στην υπηρεσία από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της στρατιωτικής του ιδιότητας ή της ενάσκησης των καθηκόντων του λογίζεται αυτή που ανήκει στο βαθμό που προβλέπεται στο επόμενο εδάφιο και που αντιστοιχεί σε τριακονταπενταετή πραγματική υπηρεσία, στην οποία συνυπολογίζεται αν συντρέχει περίπτωση και η προσαύξηση που προβλέπεται στο άρθρο 43. Ως βαθμός με βάση τον οποίο καθορίζεται η σύνταξη που απονέμεται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός που έφερε και με τον οποίο έπαιρνε μισθό αυτός που δολοφονήθηκε κατά το χρόνο του θανάτου του και από τη συμπλήρωση του χρόνου που απαιτείται για την προαγωγή του σε καθένα από τους επόμενους βαθμούς ο βαθμός στον οποίο θα εξελισσόταν αυτός βαθμολογικά ή μισθολογικά, αν ήταν στην ενεργό υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο του θανάτου του. Η εξέλιξη αυτή δεν μπορεί σε κάθε περίπτωση να είναι ανώτερη : α) ... ε) του βαθμού λοχαγού αν πρόκειται για αρχιλοχίες και τους αντίστοιχους με αυτούς ...». Από την ανωτέρω διάταξη και σε συνδυασμό με τα αναφερόμενα στις σκέψεις III Α και Β της παρούσας, συνάγεται ότι και οι συντάξεις που λαμβάνουν οι οικογένειες αποβιωσάντων εν υπηρεσία στρατιωτικών, όπως και στα πολεμικά γεγονότα της Κύπρου, αναπροσαρμόζονται με βάση τους προαναφερόμενους περί μισθολογικών προαγωγών νόμους 2838/2000 και 3016/2002. Για την αναπροσαρμογή των συντάξεων αυτών, όπως και στις

λοιπές περιπτώσεις λαμβάνεται υπόψη ο μηνιαίος βασικός μισθός του βαθμού, που πράγματι έφερε και με τον οποίο μισθοδοτείτο ο στρατιωτικός, κατά το χρόνο του θανάτου του, ανεξαρτήτως της τυχόν μεταγενέστερης του χρόνου αυτού προαγωγής του σε ανώτερο βαθμό, έστω και αν ανατρέχει σε χρόνο προγενέστερο του θανάτου του (πρβλ. ΕλΣ Ολ. 1116/2003). Προϋπόθεση δε για τη χορήγηση των ως άνω μισθολογικών προαγωγών είναι η συμπλήρωση από τον στρατιωτικό του ελάχιστου χρόνου πραγματικής υπηρεσίας στις Ένοπλες Δυνάμεις, που καθορίζεται στις προαναφερόμενες διατάξεις. Δεν θεωρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας που έχει διανυθεί στις Ένοπλες Δυνάμεις ο χρόνος που, κατά πλάσμα του νόμου, υπολογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για την απονομή σύνταξης, δηλαδή χρόνος υπηρεσίας που δεν έχει πραγματικά παρασχεθεί. Τέτοιο χρόνο αποτελεί και η τριακονταπενταετής υπηρεσία, η οποία λαμβάνεται υπόψη για τον κανονισμό και μόνο σύνταξης στα μέλη της οικογένειας θανόντος εν υπηρεσία στρατιωτικού, θεωρούμενη πλάσματι του νόμου ως παρασχεθείσα από τον θανόντα, σύμφωνα με τις ευνοϊκές ρυθμίσεις των διατάξεων της παρ.2 του άρθρου 21 του ν.1202/1981, με τις οποίες αντικαταστάθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 48 του Σ.Κ. και συνεπώς, η εν λόγω τριακονταπενταετής υπηρεσία δεν δύναται να θεωρηθεί ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας που έχει διανυθεί στις Ένοπλες Δυνάμεις, κατά τα οριζόμενα στην παρ.6 του άρθρου 6 του ν.2838/2000, όπως ισχύει (ΕλΣ Ολ 1797/2018, πρβλ. 920/1986, 1247/2014).

Δ. Περαιτέρω, το άρθρο 932 του Αστικού Κώδικα (π.δ.456/1984, Α' 164), όπως ισχύει, ορίζει ότι : «Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει

εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του ...». Κατά την έννοια της ως άνω διάταξης, χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης επιδικάζεται επί αδικοπραξίας, στην έννοια της οποίας εμπίπτει κάθε παράνομη πράξη ή παράλειψη, που γεννά υποχρέωση προς αποζημίωση και στην οποία περιλαμβάνεται και η περίπτωση της αντικειμενικής ευθύνης, όπως είναι αυτή του άρθρου 105 ΕισΝΑΚ., η δε αξίωση για αποκατάσταση της ηθικής βλάβης είναι ανεξάρτητη από την υποχρέωση αποζημίωσης για περιουσιακή ζημία (βλ. Νικόλαος Σοϊλεντάκης – Η αγωγή στη Διοικητική Δικονομία, 2^η έκδοση, σελ. 401, 402).

4. Στην υπό κρίση υπόθεση, το δικάσαν Τμήμα με την προσβαλλόμενη απόφασή του, κατά την αναιρετικά ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση του, δέχθηκε τα ακόλουθα: Ο σύζυγος της τότε εκκαλούσας-ενάγουσας και ήδη αναιρεσείουσας κατατάχθηκε ως μαθητής στη Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών (Σ.Μ.Υ.) στις1954 και αποφοίτησε από αυτήν το έτος 1956. Στις 14.11.1970 προάχθηκε σε Αρχιλοχία. Στις1974 μετατέθηκε στη δύναμη της ΕΛΔΥΚ στην Κύπρο και στις1974 σκοτώθηκε από εχθρικά πυρά κατά την τουρκική εισβολή. Με το από1975 π.δ. (ΦΕΚ Γ' .../.....1975) προάχθηκε σε Ανθυπασπιστή από1974 (ημερομηνία θανάτου του). Με την .../1975 πράξη της 3^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους κανονίστηκε στη χήρα του (ήδη αναιρεσείουσα) και τα ανήλικα κατά το χρόνο εκείνο τέκνα του ... και ... σύνταξη λόγω θανάτου του συζύγου και πατρός τους πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας, με βάση την από έτη 20, μήνες 1 και ημέρες 4 συντάξιμη υπηρεσία, με το βαθμό του Ανθυπασπιστή. Στη

συνέχεια και κατόπιν αίτησης της ήδη αναιρεσείουσας, με την .../1994 πράξη της 11^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους κανονίσθηκε στους ανωτέρω μηνιαία κατ' αύξηση στρατιωτική σύνταξη με βάση το μηνιαίο μισθό ενεργείας του βαθμού του Υπολοχαγού αυξημένο κατά 60% λόγω επιδόματος χρόνου υπηρεσίας βάσει πραγματικής υπηρεσίας 29 ετών και άνω, η οποία (υπηρεσία) πλάσματι του νόμου θεωρήθηκε ότι παρασχέθηκε πραγματικά από τον φονευθέντα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21 παρ.2 του ν.1202/1981. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ.3 και 4 του ν.3670/2008, ο δικαιούχος της ήδη αναιρεσείουσας προήχθη με το από2008 π.δ. (ΦΕΚ Γ' .../.....2008) από την προηγούμενη της ημερομηνίας του θανάτου του στο βαθμό του Συνταγματάρχη. Με την .../2010 πράξη της 44^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αναπροσαρμόσθηκε η σύνταξή της από 1.7.2008, βάσει του ν.3670/2008, στο βαθμό του Συνταγματάρχη συν δύο τρίτα (2/3) της διαφοράς με το μισθό του Ταξιάρχου. Ήδη, με την .../2009 πράξη της 44^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους είχε αναπροσαρμοσθεί η σύνταξή της στο βαθμό του Ταγματάρχη, κατ' εφαρμογή του ν.3408/2005. Κατά της τελευταίας αυτής πράξης η ήδη αναιρεσείουσα άσκησε έφεση ενώπιον του ΙΙΙ Τμήματος, η οποία απορρίφθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση, με την αιτιολογία που αναλυτικά αναφέρεται στη σκέψη 2 της παρούσας.

5. Με την κρινόμενη αίτηση η αναιρεσείουσα ζητεί την ακύρωση της ως άνω απόφασης, προβάλλοντας α) εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των ουσιαστικών διατάξεων (ν.2838/2000, 3016/2002, π.δ.169/2007 και ν.1202/1981) που διέπουν την ένδικη υπόθεση και β) παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, υπό την ειδικότερη αιτίαση της έλλειψης αιτιολογίας.

6. Σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στις νομικές σκέψεις που προηγήθηκαν καθώς και τα αναιρετικώς ανέλεγκτα πραγματικά περιστατικά, όπως αυτά προκύπτουν από την προσβαλλόμενη απόφαση, ορθά το δικάσαν Τμήμα ερμήνευσε και εφάρμοσε τις οικείες διατάξεις, δεχόμενο ότι για τη χορήγηση των προβλεπόμενων στους νόμους 2838/2000 και 3016/2002 μισθολογικών προαγωγών δεν λαμβάνονται υπόψη οι μεταθανάτιες μισθολογικές προαγωγές, έστω και αν ανατρέχουν σε χρόνο προγενέστερο του θανάτου του στρατιωτικού, αλλά λαμβάνεται υπόψη μόνο ο βαθμός τον οποίο έφερε και μισθοδοτείτο ο αποβιώσας στρατιωτικός κατά το χρόνο του θανάτου του, ούτε και η πλασματική τριακονταπενταετής υπηρεσία που υπολογίζεται για την απονομή και μόνο των συντάξεων, βάσει ειδικών ευνοϊκών διατάξεων, στις οικογένειες εκείνων που απεβίωσαν εξαιτίας της υπηρεσίας, διότι δεν θεωρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας που διανύθηκε στις Ένοπλες Δυνάμεις, κατά τα οριζόμενα στην παρ.6 του άρθρου 6 του ν.2838/2000, όπως ισχύει, διέλαβε δε στην απόφασή του πλήρη, νόμιμη και χωρίς αντιφάσεις, αιτιολογία.

Α. Συνεπώς, ο λόγος αναίρεσης ότι η μεταθανάτια προαγωγή του φονευθέντος συζύγου της αναιρεσειούσας στο βαθμό του Ανθυπασπιστή είναι βαθμολογική και όχι μισθολογική και συνεπώς η προσβαλλόμενη απόφαση, κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, δεν έλαβε υπόψη της αυτόν για τη χορήγηση μισθολογικής προαγωγής, αλλά δέχθηκε ότι για την αναπροσαρμογή των συντάξεων των οικογενειών των αποβιωσάντων στρατιωτικών κατά τα γεγονότα της Κύπρου σύμφωνα με τις διατάξεις των ν.2838/2000 και 3016/2002, λαμβάνεται υπόψη ο μηνιαίος βασικός μισθός του βαθμού τον οποίο έφερε και με τον οποίο μισθοδοτείτο ο στρατιωτικός κατά το

χρόνο του θανάτου του ανεξαρτήτως της τυχόν μεταγενέστερης του χρόνου αυτού προαγωγής του σε ανώτερο βαθμό, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω. Ο μεταθανάτιος, άλλωστε, βαθμός δεν είναι βαθμός ενεργείας του στρατιωτικού που του έχει απονεμηθεί κατόπιν κρίσεως των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων του προς πλήρωση κενής οργανικής θέσης, αλλά αποτελεί τιμητικό βαθμό που χορηγείται βάσει ειδικών ευνοϊκών διατάξεων και δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη, για τη χορήγηση των ως άνω μισθολογικών προαγωγών, οι οποίες απαιτούν βαθμό ενεργείας.

Β. Περαιτέρω, ο λόγος αναίρεσης ότι η τριακονταπενταετής υπηρεσία που αναγνωρίζεται από την ειδική διάταξη του άρθρου 21 παρ.2 του ν.1202/1981 για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος από τις οικογένειες των στρατιωτικών που φονεύθηκαν στην Κύπρο λαμβάνεται υπόψη για όλες τις έννομες συνέπειες, δηλαδή τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης, όσο και για την προσαύξηση της δικαιούμενης σύνταξης και ως εκ τούτου, κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, η προσβαλλόμενη απόφαση δέχθηκε ότι για την αναπροσαρμογή των ως άνω συντάξεων λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός χρόνος της πραγματικής διανυθείσας υπηρεσίας του στρατιωτικού στις Ένοπλες Δυνάμεις, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, καθόσον σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω, κατά ρητή επιταγή του άρθρου 6 παρ.6, όπως ισχύει και μετά την τροποποίησή του από τη διάταξη του άρθρου 37 παρ.5 του ν.3016/2002, για τη χορήγηση των προβλεπόμενων στις διατάξεις αυτές μισθολογικών προαγωγών σε κάθε περίπτωση απαιτείται η συμπλήρωση συγκεκριμένου χρόνου πραγματικά παρασχεθείσας υπηρεσίας από τον στρατιωτικό στις Ένοπλες Δυνάμεις. Ο χρόνος υπηρεσίας που δεν έχει

πραγματικά παρασχεθεί αλλά «κατά πλάσμα του νόμου» υπολογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας αφορά και προβλέπεται από ειδικές ευνοϊκού χαρακτήρα ρυθμίσεις (ν.1202/1981) για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, δηλαδή για την απονομή σύνταξης και μόνο και όχι για τη χορήγηση μισθολογικών προαγωγών.

Γ. Τέλος, ο λόγος αναίρεσης ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παρέλειψε να αποφανθεί επί του αιτήματός της όπως αυτή αναγνωρισθεί δικαιούχος εύλογης χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ύψους 10.000 ευρώ, κατ' άρθρο 932 ΑΚ, λόγω της επί σειρά ετών αποστερήσεως σημαντικού μέρους των συντάξεων από υπαιτιότητα των οργάνων του Δημοσίου και της ψυχικής δοκιμασίας ως και την οικονομική δυσπραγία που υπέστη, ο οποίος, κατ' ορθή ερμηνεία, συνιστά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι ορθά αν και σιωπηρά το δικάσαν Τμήμα απέρριψε τον ισχυρισμό αυτόν, αφού δεν διαπιστώθηκε παρανομία των οργάνων του Δημοσίου και ως εκ τούτου δεν υφίσταται η γενεσιουργός αιτία για την επιδίκαση τέτοιου είδους αποζημίωσης. Υπό την εκδοχή δε ότι προβάλλεται εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου ο προαναφερόμενος λόγος για επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ερείδεται επί εσφαλμένης προϋπόθεσης αφού και η ίδια η αναιρεσείουσα δέχεται ότι για την επιδίκαση τέτοιου είδους αποζημίωσης απαιτείται η ύπαρξη υπαίτιας και παράνομης παράλειψης των οργάνων του Δημοσίου, που εν προκειμένω δεν συντρέχει.

7. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω και μη υπάρχοντος άλλου λόγου αναίρεσης, η ένδικη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη στο σύνολό της

και να διαταχθεί η κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου του κατατεθέντος για τη συζήτηση αυτής παραβόλου (άρθρα 73 παρ.4 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ν.4129/2013, Α' 52).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την από 27 Μαρτίου 2014 αίτηση της ... χήρας ... για αναίρεση της 3886/2014 οριστικής απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Και

Διατάσσει την κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου του κατατεθέντος παραβόλου αναίρεσης.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 17 Απριλίου 2019.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΡΟΒΙΔΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση, στις 6 Αυγούστου 2019.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ α.α.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΗΣ